

เป็นธรรมชาติ

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “ดูจิต”

กราบนมัสการหลวงพ่อด้วยความเคารพอย่างสูง กระผมส่งจดหมายมานี้มิได้เป็นคำถาม แต่อยากขอโอกาสแสดงความเห็น ขอฟ่อแม่ครูอาจารย์พิจารณาอ่านแล้วจะเห็นสมควรดูว่ากล่าวอย่างไรตามความเหมาะสมที่จะพิจารณาได้เลยครับ

กระผมได้อ่านแนวทางคำสอนของหลวงพ่อดูจิตแล้ว กระผมลงใจอย่างสนิทแนบแน่น และเชื่อว่าไม่ค่อยมีครูบาอาจารย์องค์ใดจะสอนวิธีดูจิตได้ละเอียดขนาดนี้

การดูจิตในแนวทางพระอาจารย์ท่านหนึ่งที่คนเมืองนิยมไปดูกัน ผมมองว่าส่วนหนึ่งก็ถูก แต่ถูกแค่เป็นการซ้อมมือ และซ้อมน้อยเสียด้วย

การกำหนดสติภาวนาพุทโธหรือปัญญาอบรมสมาธิ กระผมว่าเป็นการซ้อมแบบจริงจัง เปรียบเทียบกับฟุตบอลก็ได้ คลุกคลีกับฟุตบอลตลอด ย่อมคุ้นเคยกับฟุตบอลจนเป็นธรรมชาติ เมื่อถึงเวลานั่งภาวนาเหมือนได้ลงสนาม ความเคยชินการซ้อมจนมีกำลังแข็งแรง เจอคู่ต่อสู้สามารถพลิกแพลงด้วยความเคยชินกับฟุตบอลและสติปัญญาที่จะเอาชนะได้ตามกำลังที่ฝึกฝนมา

การดูจิตแบบอาจารย์ท่านนั้นซ้อมก็ไม่ได้ต่อเนื่อง แถมยังไม่ได้ลงสนาม จะชนะกันตอนไหน

การพิจารณาขั้นนี้ในขณะที่มีสมาธิ กระผมคิดว่าสำคัญมากเหมือนลงสนามจริง แยกให้เห็นกาย เวทนา จิต แล้วหากสติที่ซ้อมมาดี มีกำลังจากสมาธิ สติจะจดจ่ออยู่ที่จิตโดยธรรมชาติ จิตย่อมเห็นสภาพธรรมที่ออกไปยึดขั้นนี้ ธรรมที่ปรุงแต่งสติจับได้ มันก็ออกมาอีก ตรงนี้กระผม

ว่าต่างจากการตามรู้แบบฝึกซ้อมกันลิบลับ และยังหาที่ว่าสติรวดเร็ว มีกำลังมากพอ จิตย่อม
ทวนเข้าไปเห็นการทำงานชัดขึ้นๆ

อาจารย์ท่านนั้นเคยกล่าวว่า จิตเป็นการเกิดดับตลอดเวลา ใครว่าจิตเป็นอมตะเป็น
มิชฌาภิภูมิจึงหาที่ว่าตามอภิธรรมก็คงเป็นไปตามนั้น

แต่ตามคำสอนของพ่อแม่ครูอาจารย์ท่านบอก จิตไม่เคยตาย ผู้รู้ผู้เห็นจริงท่านบอกขนาดนี้
เมื่อจิตทวนอารมณ์ขั้นขึ้นไปจนสุด สิ่งทั้งหมดก็คือโลกธรรมมันดับลงที่จิต ผู้ปฏิบัติย่อมเห็นโลก
ดับได้ ธรรมคือตัวจิตที่มีมาแต่ไหนก็ไม่ทราบได้ ย่อมปรากฏตัวขึ้นตามคำสอนพ่อแม่ครูอาจารย์
เป็นอย่างแน่นอน กระผมเชื่อเช่นนั้น

และที่กระผมกล่าวมาทั้งหมดนี้ก็ยกคำสอนของพ่อแม่ครูอาจารย์และคำสอนของหลวง
พ่อมากล่าวอ้าง และยกไว้เหนือเศียรเกล้าเพื่อฝากถึงนักดูจิตทั้งหลายให้ไตร่ตรองให้ดี โอกาส
ในชีวิตนี้มีไม่มาก หากมีแต่ซ้อมดูเล่นๆ ไปวันๆ สนามจริงจะได้ลงเมื่อไหร่ ชาติต่อไปจะมี
โอกาสใหม่

กราบนมัสการขอขมาหากเนื้อความจดหมายของกระผมมีส่วนใดที่ล่วงเกินหลวงพ่อ
ผมกราบขอขมา

ตอบ : นี่คำถามเนาะ แต่คำถามเขาบอกว่าไม่ได้ถาม แต่เป็นการยืนยันว่า สิ่งที่ว่าดู
จิตๆ เมื่อก่อนเขาดูจิต มีพระอาจารย์องค์หนึ่งมีชื่อเสียงกิตติศัพท์กิตติคุณมาก แล้วคนเชื่อถือ
กันทั้งเมือง แต่เวลาเขาพิจารณาของเขาไป การพิจารณานั้นถ้าผู้ถามยังมีศรัทธาความเชื่อ มี
ศรัทธาอ่อนด้อยก็เชื่ออย่างนั้น เชื่ออย่างนั้นเพราะอะไร เชื่ออย่างนั้นเพราะมันเป็นตรรกะ มัน
เป็นปรัชญา ตรรกะปรัชญาที่โลกเข้าใจได้ สิ่งนี้เรียกว่านิยายธรรมะ

นิยายธรรมะ เวลานักเขียน นักเขียนเขาจะเขียนเรื่องนิยายธรรมะ เขาจะเขียนเรื่อง
นิยาย เขาก็ไปดูโลเคชั่นแล้วมีเหตุขมวดปมไว้ แล้วเขาก็จะเขียนตามนั้นไป แล้วโลกอ่านเข้าใจ

เวลาอ่านหนังสือธรรมะ ทุกคนเวลาอ่านหนังสือธรรมะทั่วไป “เออ! เข้าใจๆ” นี่คือโลก
แต่ถ้าคนฟังเทศน์ไม่เป็น เวลาฟังเทศน์หลวงตา เทศน์ครูบาอาจารย์ที่แรกจะงงเลยนะ หันรีหัน
ขวางเลย “เฮ้ย! พูดเรื่องอะไรนะ”

ขนาดเรามาอยู่ที่โพธารามใหม่ๆ เวลาโยมมา “หลวงพ่otechniqueที่ลี ผมจะได้กลับบ้าน”

เขาเทคนิคจนพอแรงแล้ว แต่คำtechniqueของเขาคือต้องนะโม ตัสสะ ต้องมีบาลีแล้วค่อยtechniqueไป

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ว่าถ้าเป็นโลกๆ นิยายธรรมะอ่านแล้วเข้าใจได้ อ่านแล้ว แหม! มันซาบซึ้ง แต่พอมาฟังtechniqueกรรมฐาน งงนะ

เวลาtechniqueกรรมฐานนะ หลวงตาท่านพูดถึงเวลาท่านไปอยู่กับหลวงปู่มั่นที่แรก ท่านไปหาหลวงปู่มั่นครั้งแรก ทั้งๆ ที่ท่านปฏิบัติแล้วนะ ท่านเรียนจนจบมหา แล้วถ้าเป็นมหาเขาต้องสอนนักเรียนต่อไป ต้องใช้ทุน แต่ท่านจะออกปฏิบัติเลย แล้วเวลาท่านบอกว่า เวลาไปฟังtechniqueหลวงปู่มั่นที่แรกฟังแล้วงงเหมือนกัน

ทั้งๆ ที่จบมหานะ เวลาหลวงปู่มั่นท่านtechnique ท่านtechniqueถึงมรรคผลนิพพานเลย แล้วมรรคผลนิพพาน ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติที่เรียนจนจบมหาแล้วเขาก็ต้องเข้าใจได้ว่ามรรคผลนิพพานนี้เข้าใจตามปรัชญา ตามความเข้าใจของโลก แต่พอหลวงปู่มั่นtechniqueมันคนละเรื่องเลย

แต่ท่านบอกว่ามันเป็นกุศลอันหนึ่ง เป็นกุศลอันหนึ่งที่ว่าไม่โทษผู้technique ไม่โทษผู้technique ว่าผู้techniquetechniqueผิด แล้วเราไม่เข้าใจ เพราะเราเป็นโลก

๑. เป็นโลก

๒. ศีลธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปริยัติมันยังยึด

พอยึดแล้วนะ ในการประพฤติปฏิบัติท่านก็ดูจิตนี้แหละ ดูจิตที่จักราขแล้วเสื่อม พอจิตเสื่อม เข้าไปหาหลวงปู่มั่นไง หลวงปู่มั่นท่านถึงสอนใจ “มหา มหาไม่ต้องเสียใจไปเลย จิตนี้มันเหมือนเด็กๆ เด็กๆ มันวิ่งเล่นแล้วมันต้องการอาหาร เราก็หาอาหารไว้ ถ้าเด็กมันหิวมันกระหาย มันต้องกลับมาหาอาหารนั่นเอง ก็ให้พุทโธๆ นี่คืออาหารของใจ ให้พุทโธไว้ พุทโธไว้”

ท่านก็ทำตามนั้นไง แล้วเวลาทำตามนั้นเวลามันเป็นจริงขึ้นมาท่านบอก “สอนเหมือนเด็กๆ” นี่ขนาดว่าสอนเหมือนเด็กๆ นะ แต่ตอนแรกทีไปฟังtechniqueไม่เข้าใจ

แล้วท่านบอกว่า เราศึกษาอยู่ในวงการศึกษา เจ้าฟ้า เจ้าคุณ สมเด็จพระสังฆราชก็ฟังมาแล้ว เวลาพระประเทศไทยมีศักราชภาพเป็นเจ้าฟ้า เจ้าคุณ เป็นสมเด็จพระสังฆราช เทศน์ขึ้นมานี้ เพราะมันอยู่ในวงวิชาการด้วยกัน

ในวงวิชาการด้วยกัน การศึกษาปริยัติก็ศึกษาทางวิชาการนี้ ถ้าศึกษาทางวิชาการนี้มันก็เป็นทางเดียวกัน พอทางเดียวกันพอฟังแล้วก็เข้าใจๆ

แต่ไปฟังเทศน์ปฏิบัติไปไง ปฏิบัติแล้วมาปฏิบัติ ปฏิบัติคือการศึกษาทางวิชาการทั้งสิ้น เวลาจะทำทางวิชาการมาแล้วล้มลุกคลุกคลาน ทำแล้วไม่ประสบความสำเร็จ ทำแล้วก็เอาวิชาการนั้น เห็นไหม

หลวงปู่มันถึงบอกหลวงตาใจ มหา มหาเรียนจนเป็นมหานะ สิ่งที่เราเรียนมานั้นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทางวิชาการนั้นประเสริฐมาก เพราะมันเป็นกิริยา เป็นวิธีการที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้เป็นหลักการ แล้วเวลาศึกษามาแล้ว ศึกษามาแล้วจะมาปฏิบัติพร้อมกับการศึกษานั้น

เพราะการศึกษานั้นมันเป็นผลไง มันเป็นผลของผู้ที่ประสบความสำเร็จแล้ว มันเป็นผลของเศรษฐกิจธรรมที่มีคุณธรรมในหัวใจมากมายเลย แต่เรานี่เป็นยาจก เงินก็ไม่มี สถานที่ทำงานก็ไม่มี วิชาการที่ศึกษามาแล้วจะมาปฏิบัติก็ยังหันรีหันขวางอยู่ มันจริงหรือไม่จริง

จริงหรือไม่จริงที่กิเลสเรา จริงหรือไม่จริงที่ความสงสัยของเรา จริงหรือไม่จริงที่ว่าเราจะเริ่มต้นอย่างไร

นี่ไง มันหันรีหันขวางอยู่ไง เวลาไปหาท่าน ท่านถึงบอกว่า ถ้าจะเอาภาคปริยัติกับปฏิบัติทำไปร่วมกัน มันจะตะมะมันจะถึบ คือมันจะคาตหมาย มันจะสร้างภาพ มันจะจินตนาการ แล้วการปฏิบัติล้มลุกคลุกคลาน ทุกข์มาก เอาภาคการศึกษาทฤษฎี

จะมีความรู้มากแค่ไหนวางไว้ วางไว้ก่อน แล้วให้ปฏิบัติแนวทางปฏิบัติเต็มที่เลย ถ้าปฏิบัติถึงที่สุดแล้วเป็นอันนั้นเลย เป็นภาคปริยัติชัดๆ เลย แล้วท่านก็ปฏิบัติของท่านไป

นี่พูดถึงเวลาคนฟังธรรมๆ ใจ ฟังธรรมแล้ว ถ้าฟังธรรมแล้วไม่เข้าใจ เวลาฟังธรรมแล้วไม่เข้าใจ สิ่งที่เราเวลาที่มีสติปัญญาแล้วมีบุญกุศล ท่านบอกว่า สาธุ ไม่โทษใครทั้งสิ้น โทษตัวเอง

เทศน์เจ้าฟ้า เจ้าคุณก็ฟังรู้เรื่องหมดแล้ว มาฟังเทศน์ของหลวงปู่มันฟังแล้วไม่เข้าใจ แล้วท่านก็พยายามปรับปรุงตัวท่านเอง พอฟังทีนี้เข้าใจแล้ว พอเข้าใจเรื่อยๆ เขาเรียกว่าฟังเทศน์เป็น ฟังเทศน์เป็น

นี่เหมือนกัน ถ้าฟังเทศน์เป็นขึ้นมามันจะเป็นประโยชน์กับเราแล้ว เพราะฟังเทศน์เป็นๆ ทางวิชาการเทคนิคอย่างนั้นเลย แล้วทำ ทำให้เป็น เวลาฟังปฏิบัติทำตามนั้นเลย ทำตามนั้นๆ ไป ไม่ห่วงไม่ใยไม่ไปกังวลถึงทฤษฎีถึงวิชาการ ถึงการกระทำนั้น แล้วพยายามทำของเราไปๆ นี่คือการประพฤติปฏิบัติโดยที่ไม่เอาปริยัติกับปฏิบัติ คือการศึกษาทางวิชาการกับภาคปฏิบัติเรา

งูๆ ปลาๆ ลูบๆ คลำๆ ทำแล้วกลัวไปไง ทำไปกิเลสมันจะบอกเลย “มันจะเป็นอัตตกิเลส ถานุโยค มันจะเป็นการประพฤติปฏิบัติที่เกินไป” กิเลสมันจะรังไว้หมดนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้ มัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลาง

ทางสายกลางก็หมอนกับเสือเฒ่า ทางสายกลางก็คอยดูโยมมาคอยส่งเสริมนั่นเนี้ ทางสายกลางๆ

กิเลสมันรุนแรงก็ต้องรุนแรงกับมัน กิเลสมันนิ่มนวลก็นิ่มนวลกับมัน กิเลสปานกลาง เรา ก็ปานกลางกับมัน กิเลสเดี๋ยวก็ขึ้นแรง กิเลสเวลาขึ้นแรงขึ้นมา “มัชฌิมาปฏิปทาๆ” ตายอยู่นั่นแหละ กิเลสมันหลอกตายอยู่นั่นแหละ เป็นไปไม่ได้หรอก นี่เนี้ เวลาปฏิบัติแล้วมันถึงต้องมีหนักมีเบาแล้วมีการกระทำ เวลาครูบาอาจารย์ท่านเป็นอย่างนั้น

นี่พูดถึงการฟังเทศน์ การฟังเทศน์ฟังเป็นหรือฟังไม่เป็น แล้วเวลาปฏิบัติขึ้นมา ภาคปฏิบัติ

เวลาครูบาอาจารย์เขาบอก มีอาจารย์องค์หนึ่ง เวลาทางจิตที่เขาเชื่อถือศรัทธากัน บอกว่า ที่ว่าจิตนี้มันเกิดมันดับ เขาก็พูดอยู่ “จิตส่งออกไม่ได้ เป็นอารมณ์เท่านั้นส่งออก จิตส่งออกไม่ได้”

เขาไม่รู้จัก ไม่รู้ไม่เคยเห็น คนที่ไม่รู้ไม่เคยเห็นเวลาพูดสิ่งใดคำพูดมันฟ้อง มันฟ้องเลยว่าจริงหรือไม่จริง เพราะถ้าคนเป็นแล้วเขาจะรู้เลยมันไม่เป็นแบบนั้น ถ้าไม่เป็นแบบนั้นจะเป็นแบบใด เป็นแบบใด

ถ้าจิตมันสงบหรือจิตไม่สงบละ แล้วก่อนที่มันจะสงบ สงบได้หรือสงบไม่ได้

ถ้าสงบไม่ได้ บางคนทำความสงบไม่ได้นะ ถ้าทำความสงบไม่ได้ขึ้นมามันก็มีปัญญา
อบรมสมาธิ ถ้ามันเป็นความจริงความจริงขึ้นมา ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา ประพฤติปฏิบัติของ
เราไป ถ้ามันเป็นจริงนะ

แล้วเวลาปฏิบัติเขาบอกว่า สิ่งที่เขาปฏิบัติเขาเห็นด้วยในการปฏิบัตินี้

ถ้าในการปฏิบัตินี้ถ้าเห็นด้วยนะ การเห็นด้วยเพราะอะไร เพราะมันเป็นความจริงใน
เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ไว้ว่า “อานนท์ เธอบอกเขานะ ในการที่
ท่านจะปรินิพพานมีคนไปบูชาดอกไม้ธูปเทียนมหาศาล บอกเขานะ ให้ปฏิบัติบูชาเราเถิด
ปฏิบัติบูชาเราเถิด”

การปฏิบัติบูชาละ สำนักปฏิบัติทั่วไปที่มีมากมายมหาศาล เราเห็นด้วยนะ สุขภาพกาย
สุขภาพจิต สุขภาพกาย ถ้าประชากรประชาชนมีสุขภาพกายแข็งแรงมันมีความสุข แล้วใน
ครอบครัวใดครอบครัวหนึ่งมีคนเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา ทั้งครอบครัวหวนไหวไปหมดเลย มีปัญหา
ไปทั้งสิ้น นี่สุขภาพกาย

แล้วสุขภาพจิตละ สุขภาพจิตเวลาในพระพุทธศาสนา ศาสนาพุทธ หลวงตาท่านพูด
เหมือนกับห้างสรรพสินค้า มันมีห้างสรรพสินค้านะ สินค้าเขาหลากหลายมาก ทั้งโลกมีหมดเลย
แล้วจะซื้อหาสิ่งใดก็ได้ จะทำสิ่งใดก็ได้

ในภาคปฏิบัติก็เหมือนกัน คนที่ไม่มีอำนาจวาสนานะ เราไปปฏิบัติ ปฏิบัติก็เพื่อ
สุขภาพจิตที่แข็งแรง คนถ้ามันจะปฏิบัติได้มันต้องเข้าใจพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อย่างชาว
พุทธ พุทธมามกะ ถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

แล้วเวลาถือนะพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราก็มีรัตนตรัย คำว่า “มีรัตนตรัย” มันมีที่พึ่ง
หัวใจไม่ว้าเหว่ หัวใจมีหลักเกณฑ์ ถ้าหัวใจมีหลักเกณฑ์ เวลาจะประพฤติปฏิบัติ เพราะถ้าไม่มี
พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไม่มีหลักเกณฑ์ มันจะปฏิบัติอะไร

แล้วเวลาไม่ปฏิบัติแล้ว เวลากิเลสมันเฟื่องฟูขึ้นมาไง “อู้อู! เกิดมาชาตินี้ก็ทุกข์ขนาดนี้แล้ว ยังปฏิบัติให้ทุกข์ยากมากขึ้นไปอีก เราเกิดมาเราทำงานเราไม่มีเวลาแล้ว จะต้องหาเวลาปฏิบัติอีก”

จะประพฤติปฏิบัติหรือจะทำมาหากินมันก็แค่นั้นแหละ แต่เวลาปฏิบัติมันก็แค่นั้นแหละ เพียงแต่เราแบ่งเวลาได้ พอเราแบ่งเวลาได้ เราจะมาปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติแล้วสุขภาพกายแข็งแรง เติบงามแข็งแรงมาก

อานิสงส์ของการเจริญกรรมนะ พระเดินธุดงค์ เวลาเดินบิณฑบาตเขา เพราะการเจริญกรรม สุขภาพร่างกายแข็งแรง เวลานั้นสมาธิภาวนา มีสติ ไม่ประมาทกับชีวิต นี่มันมีคุณค่าไปหมดนะ

ในการปฏิบัติมันมีคุณค่าอยู่แล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ปฏิบัติขุขานี่สุด ยอด แต่ที่มันเสียหาย มันเสียหายที่ว่า พอปฏิบัติไปแล้ว สำนักปฏิบัติมีมากขึ้นไหม ในเมื่อสำนักปฏิบัติมันมีมาก มันก็มาแล้ว สำนักนั้นดีกว่าสำนักนี้ สำนักนี้ดีกว่าสำนักนั้น นี่มันจะเข้าแล้ว ซึ่งดีชิงชั่ว พอชิงดีชิงชั่วขึ้นมา ถ้ามาปฏิบัติกับเราจะเป็นโสดาบัน จะเป็นสกิทาคามี เป็นอนาคามี ...บ๊อบบอคแตก

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมามัน สมบูรณ์สมบูรณ์มาขนาดไหน เวลาสมบูรณ์สมบูรณ์ขนาดไหน เวลาจิตสงบ กว่าที่จะสงบแล้วรักษาความสงบอันนั้นได้ เวลายกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ การยกขึ้นสู่วิปัสสนามีบุญมีกุศล แล้วมันขนาดนั้นนะ

มันเหมือนกับภาคปฏิบัติ หลวงตาท่านพูดประจำ ทหาร ถ้ายังไม่ผ่านศึก อย่าเพิ่งคุย

ทหารผ่านศึก ทหารผ่านศึกเวลาจิตใจของเราเข้าไปเผชิญกับดงกิเลส ทหารผ่านศึก เวลาออกรบ ยุทธวิธี เวลาเข้าเผชิญกับข้าศึก ไม่เขาตายก็เราตาย แล้วถ้าพรรคพวกตายต่อหน้า มันสะเทือนใจไปทั้งนั้นนะ

ทหารผ่านศึกให้ผ่านศึกก่อนแล้วค่อยมาพูด ถ้ายังไม่ผ่านศึกอย่ามาไม้ ไม้ที่ฝึกหัดๆ ปฏิบัติกันอยู่นี้มันก็ซ้อมไง ซ้อมรบ ซ้อมแล้วซ้อมอีก ซ้อมอยู่นั่นแหละ ไม่เคยใช้กระสุนจริงเลย

เวลาใช้กระสุนจริงเข้าไปเจอความจริง ทหารนะ ถ้าจะคุยถึงการรบ ขอให้ผ่านศึกก่อน ถ้ายังไม่ผ่านศึก อย่าเพิ่งคุย อย่าเพิ่งคุย

นี่ก็เหมือนกัน เวลาภาคปฏิบัติ ขึ้นมา กว่าที่มันจะเป็นจริง กว่าที่จิตมันสงบได้ จิตสงบ แล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา ยกขึ้นสู่วิปัสสนานั้นนะรอบ รอบกับกิเลส กิเลสต้นหาความทะยานอยากที่มันครอบงำหัวใจของสัตว์โลกที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันจะปล่อยจากมือมันไป เป็นไปได้ยาก

ในพระไตรปิฎกมีมากมายเลย เวลาลูกศิษย์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติจนสิ้นกิเลสไป มาร พญามารคันคว้าค้นหา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเย้ยมารๆ มารที่มันครอบงำหัวใจของสัตว์โลก

หัวใจของเราเป็นที่อยู่ของกิเลส หัวใจของเราเป็นที่อยู่ของมาร แล้วบ้านเรือนของเรา ใครมาเผาบ้านเรือนเรา กฎหมายคุ้มครองนะ แล้วหัวใจที่มารมันครอบงำอยู่เนี่ยมันจะปล่อยให้เราเป็นอิสระ ลิเกนะ ลิเก “เป็นโสดาบันๆ” โสดาบันตรงไหน

ภาคปฏิบัติเราเห็นด้วยนะ เราเห็นด้วย ขอให้ประพฤติปฏิบัติเถอะ จะได้มากได้น้อย ถ้ามันเริ่มจะประพฤติปฏิบัติแสดงว่าคนนั้นเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา ถ้าคนเราไม่เชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา ไม่เชื่อมั่นพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาจะมาปฏิบัติหรือ

แค่เขามาปฏิบัติแสดงว่าเขาเชื่อมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์แล้ว แล้วคนที่เชื่อมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์นะ เขามีศีลมีธรรมในหัวใจ เขาจะทำความชั่วไหม เว้นไว้แต่ปฏิบัติแล้วมันไม่ได้เรื่อง มันเสื่อมถอยไปไง เวลามันเสื่อมไปแล้วเลวร้ายยิ่งกว่ามหาโจร เวลาปฏิบัติขึ้นมาอย่างกับเทวดา เวลาจิตเสื่อม เวลาจิตเสื่อมเข้าไป เข้าไปคลุกคลีกับกิเลสมันยิ่งกว่ามหาโจร

นี่ไง ถ้าปฏิบัติโดยปฏิบัติ เราเห็นด้วย เราชื่นชมในการปฏิบัตินะ แต่ปฏิบัติแล้ว ปฏิบัติเพื่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต

ไอ้โสดาบันๆ ไอ้ที่ได้จะได้มรรคได้ผล ภาษาเรานะ ไม่เชื่อเลย เพราะอะไร เพราะถ้าได้โสดาบันนะ ไม่ถือมงคลตื่นข่าว ไม่ถือนอกพระพุทธรูปศาสนา ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ กับใจมันเป็นอันเดียวกัน ใจที่มีศีลมีธรรมจะฉลาด แล้วเวลาฉลาด แลบนะ เดียวพูดเรื่องนั้นๆ

คนเรานะ ถ้ามันไม่พอใจ ไม่อยากได้ มันจะพูดทำไม ไอ้ที่พูดๆ นั้นนะ ที่มันแลบๆ นั้นนะ มันไม่สมบูรณ์ในตัวของมัน ถ้ามันไม่สมบูรณ์ในตัวของมันนะ ไอ้เรื่องโสดาบัน ไอ้เรื่องมรรค เรื่องผลไร้สาระเลย

ถ้าเป็นโสดาบันโดยข้อเท็จจริง จิตใจเขามันมีพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์อยู่ในใจโดยแท้จริง ไม่สัสถ์พดปราคมาส ไม่ลุ่มไม่คล้ำ ไม่เพ้อเจ้อ ไม่พูดจาเลอะเลือน แต่ถ้ามันเป็นจริงนะ

ฉะนั้น เวลาสำนักปฏิบัติ ที่เราไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยแค่นี้แหละ ไม่เห็นด้วยที่ว่า “ถ้าไปสำนักอื่นมันไม่ใช่ ถ้าสำนักเราจะได้โสดาบัน”

โสดาบันแต่ละองค์กว่าจะเป็นขึ้นมาได้ แล้วการเป็นโสดาบันนะ มันเป็นสิทธิของสิ่งมีชีวิต จะห้ามหรือไม่ห้ามใครดวงใดดวงหนึ่งไม่ได้

ใจที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเขาได้สร้างบุญสร้างกรรมของเขามาทุกๆ ดวง จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เรารู้ได้อย่างไรว่าอดีตชาติชาติใดที่เขาได้สร้างบุญกุศลของเขามา แล้วในปัจจุบันมาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันเป็นสิทธิ มันเป็นสิทธิของสิ่งมีชีวิต มันจะให้ใครเป็นคนขึ้นว่าได้หรือไม่ได้ เป็นไปไม่ได้

เวลาไปอยู่กับหลวงปู่มัน เวลาหลวงปู่มันท่านพูด เวลาหลวงปู่เจี๊ยะท่านเล่าให้ฟัง “หมู่คณะนะ มันจะมีพระมาองค์หนึ่งคล้ายๆ ท่านเจี๊ยะแต่ไม่ใช่ท่านเจี๊ยะ ต่อไปจะไปเป็นภายภาคหน้า” นี่ท่านรู้ของท่านเลยละ

แล้วเวลาใครเข้าไปนะ หลวงปู่เจี๊ยะท่านอุปัฏฐากหลวงปู่มันอยู่ “ใช่ของคัมหรือไม” “ไม่” “ใช่ของคัมหรือไม” “ไม่”

เวลาหลวงตาเข้าไปนะ “ใช่ของคัมหรือไม”

ท่านเจี๊ยะ

แล้วสุดท้ายแล้วมันฝึกฝนมา นี่พูดถึงว่ามันเป็นสิทธิ์ของใจดวงนั้นที่เขาได้สร้างบุญกุศลของเขามา เขาจะสร้างมากสร้างน้อยมันก็วาสนาของเขา

ฉะนั้น วาสนาของเขา เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ตรงนั้นนะมันเป็นต้นทุน จิตทุกดวงมีต้นทุนนะ เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติหรือคนทำบุญกุศลดีไปเสีย “ทำบุญแล้วไม่ได้บุญปฏิบัติแล้วไม่ได้ผล”

ก็เราทำมาอย่างนี้ไง เราเป็นคนทำมา เราทำมาอย่างใดมันก็มีทัศนคติอย่างนั้น เราทำมาอย่างใดมันย่ำคิดย่ำทำจนเป็นจิตจนเป็นนิสัย แล้วนิสัยถ้ามันมีวาสนามันจะเลือกครูบาอาจารย์ของมัน

ถ้ามันไม่มีวาสนามันก็แห่ตามกระแสสังคม แห่ไปตามกระแสสังคมมันก็เป็นไปโดยสายบุญสายกรรม แต่ถ้ามันมีสติมีปัญญานะ มันไม่ไปตามกระแสสังคม จริงหรือไม่จริง มีเหตุผลหรือไม่มีเหตุผล

เวลาหลวงตา ครูบาอาจารย์ท่านไป ท่านอย่างนั้นนะ เช่น หลวงปู่มั่น เวลาพระที่เข้าไปส่วนใหญ่แล้วยอดคนทั้งนั้นนะที่เข้าไปอยู่กับหลวงปู่มั่น พอให้ไปอยู่ที่อื่น มันศึกษาได้ หลากๆ องค์เขาผ่านไปวัดทั่วไปเขาก็ไป ที่ไหนมีชื่อเสียงก็ไป แล้วเขาก็ออก

เพราะว่าชีวิตความเป็นมนุษย์นะ สิทธิความเป็นมนุษย์ เราเกิดเป็นมนุษย์ เรามีสิทธิเสรีภาพ เราเกิดมาแล้วชีวิตของเราจะยกให้ใคร จะยอมรับใคร จะให้ใครขึ้นนำ นี่สิทธิของเรา แล้วพอเวลาไปหาครูบาอาจารย์ก็เทียบเคียง มันเป็นไปได้ไหม

ฉะนั้น ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาอุปัชฌาย์เสียชีวิตแล้ว ผู้ที่บวชต้องอยู่กับอุปัชฌาย์จนกว่าจะบรรพชาเป็นสามเณร นิสัยคือ ๕ พรรษาขึ้นไป แต่ถ้าอุปัชฌาย์เสียชีวิตแล้วให้อยู่กับครูบาอาจารย์ นี่การขอนิสัย

ฉะนั้น พระกรรมฐานเวลาถูกต้องไป จะไปที่สำนักไหนก็แล้วแต่ เพราะว่าถือนิสัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยเป็นศาสดา ถ้าธรรมวินัยเป็นศาสดา กฎหมายบังคับไว้ ถ้าไปอยู่ที่ไหน ถ้าเกินจาก ๗ วันไปแล้ว ถ้าไม่ขอนิสัยต้องแยกออกไป

ไม่ขอนิสัยเพราะว่าเข้ากันไม่ได้ ไม่ขอนิสัยเพราะว่าคำสอนของท่านเราไม่ลงใจ เราไม่ขอนิสัยเพราะว่าเราเห็นแล้วว่ามันเป็นความจริง เราก็แยกตัวออกไป แต่ถ้าจะอยู่ต้องขอนิสัย

ฉะนั้น เวลาอุปัทมาวต์เสียชีวิตไปแล้ว พระนี้เขาถึงให้ขอนิสัยอาจารย์

ฉะนั้น การขอนิสัย การขอนิสัยใจ ถ้าการขอนิสัย พระกรรมฐานเวลาถูกต้องไป ไปที่ไหนแล้วมีครูบาอาจารย์เขาจะขอนิสัย การขอนิสัย คำขอนิสัยก็เป็นคำสัญญาว่า ให้ท่านสอนผมได้ แล้วเตือนผมได้ สิ่งใดที่เป็นประโยชน์ให้ชี้ให้ได้ นี่ขอนิสัย แล้วถ้าปฏิบัติไปจนได้นิสัยมา

นี่พูดถึงแนวทางปฏิบัติ การปฏิบัติเราเห็นด้วย แต่เวลาแนวทางปฏิบัติโดยทั่วไปเดี๋ยวนี้ สอนเด็กเล่น เขามีใจ มีปิ่นกำแพง มีการออกกำลังกาย สำนักปฏิบัติทั่วไปเขาเป็นอย่างนี้ ให้มีสุขภาพกายแข็งแรง สุขภาพจิตก็สุขภาพจิตที่ดี สดชื่น ไม่หมักหมม ไม่อยู่จมใต้กิเลส แต่ถ้ามันจะได้มรรคได้ผล ได้มรรคได้ผลนี่อีกไกล ถ้ามันอีกไกล เห็นไหม

ฉะนั้น สิ่งที่เขาทำ นี่พูดถึงว่าสังคมทั่วไป ฉะนั้น เวลาเขาบอกว่า การดูจิตๆ การฝึกซ้อมนะ ถ้าการฝึกซ้อมมันเป็นการฝึกซ้อมที่เล็กน้อย แต่ถ้าเป็นพุทโธ เป็นปัญญาอบรมสมาธิ เป็นการฝึกซ้อมจนเป็นธรรมชาติ

เป็นธรรมชาติ เป็นธรรมชาติเป็นนิสัยใจ ถ้าเป็นธรรมชาติๆ เพราะความเป็นธรรมชาติ เหมือนการกีฬา เทคนิคของคน ถ้ากำลังมันดีมันพัฒนาของมันได้ ถ้าเป็นธรรมชาติ สัจธรรมมันเป็นความจริงอันนี้ ถ้าเป็นความจริงอันนี้มันรู้ได้ มันรู้ได้ของมันโดยการกระทำอันนั้น

แล้วท่านบอกว่า ถ้ามันฝึกซ้อมจนความเป็นจริงจนเป็นธรรมชาติ เวลาจะพลิกแพลงมาใช้ เวลาการภาวนาไปแล้วเขาเห็นด้วย

การดูจิต การดูจิตแบบที่เขาซ้อมกันอยู่นั้นมันเป็นของเรื่องเล็กน้อย มันเหมือนไม่ได้ลงสนามจริง แล้วมันจะมีชนะกันตอนไหน

ไฉนเวลาที่ประพฤติดุปฏิบัติไป เวลาใคร่ครวญแล้ว เหตุการณ์ที่มันเกิดขึ้น เพราะเขาบอกว่าเขาไปฟังในเว็บไซด์แล้วเขามาพิจารณาว่า สิ่งที่เราได้แย้งเรื่องการดูจิต เขาบอกว่า การหายใจเข้านี้พุท หายใจออกนี้กโธ ปัญญาอบรมสมาธินี้ถูกต้องกว่า

ไอ้ดูจิตๆ มันเวลาที่มีการโต้แย้งกัน เวลาการโต้แย้งกันนะ เวลาเขาพยายามจะเอาตัวรอด เขาบอก หลวงตาก็สอนดูจิต

เพราะหลวงตาเวลาท่านเทศนาว่าการทำงานบอกว่า “ให้ดูแลรักษาคิด”

คนภาวนาๆ เรื่องร่างกายนี่เรื่องสุขภาพกาย เวลาสุขภาพจิตมันมีสติ มีคำบริกรรม มีหิริโอตตปปะ นั่นการรักษาคิด

การดูจิตๆ ดูแลรักษานั่นมันเรื่องหนึ่ง การดูจิตๆ เขาตีความผิดใจ ตีความผิดว่าเป็นการเพ่ง

การเพ่งเป็นกสิณ แล้วมันไม่มีคำบริกรรม แล้วเวลาประพฤติกปฏิบัติมันไม่มีสติปัญญา ไม่มีสติปัญญาขึ้นมา ถ้ามันว่างๆ นั่นนะโสดาบัน ไปแล้ว แล้วเวลา “ถ้าเป็นพวกฉันนี่เป็นโสดาบัน ถ้าไม่ใช่พวกฉันแล้วไม่ใช่”

ไอ้นั่นมันเป็นความเห็นของเขา สิ่งที่ว่าอาจารย์ท่านบอกว่า จิตนี้มันเกิดดับๆ

การเกิดดับคืออารมณ์มันเกิดดับ จิตนี้ไม่เคยตาย จิตนี้ไม่เคยดับ ถ้าจิตมันดับ นิพพานอยู่ไหน ใครเป็นผู้รับผลอันนั้น

เวลาเป็นผลอันนั้นนะ เราปฏิบัติไปแล้วทุกอย่างสูญสลายหายไปหมดเลย ไม่มีอะไรเลย หรือ ถ้ามันสูญสลาย มันหายไปหมดเลย คนเราตายแล้วก็ไม่ได้เกิดใจ ที่มีความเชื่อว่ามีชาติเดียว ตายแล้วไม่เกิด มันก็เป็นความเชื่อ เป็นสิทธิ์ แต่เวลาไปเกิดแล้ว ไอ้จิตดวงนี้ก็ไปทุกข์ยากอยู่นั่น แล้วก็ไปตีโพยตีพายอยู่นั่นนะ “ทำดีไม่ได้ดี ทำชั่วไม่ได้ชั่ว ทำดีมาขนาดนี้ยังไม่ได้ดี” ตีโพยตีพายไป มันก็ตีโพยตีพายไปเป็นนิสัยมันอย่างนั้นนะ

แต่ถ้าเป็นความจริงนะ เขาจะทวนกลับมา มาดูแลใจของตน ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา มันจะเป็นความจริง

นี่พูดถึงว่า การดูจิต มันจบไปแล้ว มันจบไปแล้วเพราะว่ามันพูดเพื่อให้สังคมได้สติ เพราะสังคมตอนนั้นในการประพฤติกปฏิบัติเขาเชื่อในการปฏิบัติใจ แต่พอปฏิบัติไปแล้วนะ ช้างในกลวง

ปฏิบัติไปแล้ว เวลาชาวโลกเขามองเมืองไทยเป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนา มีฝรั่งมากมายที่เวลาเขามาวชเคยคุยกับเรา เวลาไปบวชที่อินเดีย พอบวชที่อินเดียก็บวชได้แค่เณร จะบวชที่ลังกา บอกจะปฏิบัติ ปฏิบัติต้องมาเมืองไทย นี่เวลามาเมืองไทยนะ

แต่ทางวิชาการเขาบอก เมืองไทยเป็นเมืองขายนุญ ขายนุญขายบาป เถาบุญบาปมาเป็นสินค้า นี่ฝรั่งมันวิจ้ยนะ แต่เขาเห็นด้วยกับมหายาน เห็นด้วยกับทิเบต

เพราะทิเบตเวลาเขาปฏิบัติ เขาปฏิบัติของเขาอย่างนั้น อันนั้นมันเป็นการปฏิบัติ เป็นความเชื่อที่สืบทอดว่าเกิดตายๆ เขาเชื่อเรื่องมหายาน เขาเชื่อเรื่องโพธิสัตว์ เขาเชื่อเรื่องคุณงามความดี เขาเชื่อเรื่องเจ้าแม่กวนอิมที่เมตตากรุณาเจ้าจันโลก ยกโลกไป นี่เขาเชื่อนี้เป็นแกนหลัก

แต่เถรวาท ครูบาอาจารย์ของเราท่านเชื่อถึงการดับสิ้น ดับกิเลส สูญจากกิเลส แต่สิ่งที่เป็นธรรมชาติอันที่ทรงอยู่นี้ นี่พูดถึงฝ่ายเถรวาท

ที่นี้เถรวาทขึ้นมามันมีมากมายไป พระตั้ง ๓-๔ แสนไป พอพระ ๓-๔ แสนขึ้นมา ด้วยอำนาจวาสนาของคน พระ ๓-๔ แสน ธรรมะเป็นของประเสริฐ ผู้ที่เข้าไปสู่ธรรมะแล้วต้องเป็นผู้ที่ประเสริฐ แล้วบวชเป็นพระต้องประเสริฐหมด คุณสิ ลงข่าวทุกวันนะ เดี่ยวจับ เดี่ยวจับอยู่นั่นแหละ นั่นประเสริฐหรือ

มันอยู่ที่ว่าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นี่ไง สิ่งที่ปฏิบัติได้ผลก็ปฏิบัติแบบครูบาอาจารย์เราทำไม่ถึงได้ผล

ได้ผลเพราะท่านมีเจตนา ท่านมีความตั้งมั่นของท่าน ท่านมีอำนาจวาสนาของท่าน ท่านขวนขวายของท่าน ท่านทำของท่านด้วยความเป็นจริงของท่าน แล้วความเป็นจริงอันนั้นเพราะอะไร

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เชื่ออาฬารดาบส อุทกดาบส สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ ไม่เอา จะเอาจริงเอาจึงขึ้นมาเป็นวิชา ๓ บุปเพณิวาสนานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวกักขณญาณ

เวลาครูบาอาจารย์ของท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา บุคคล ๔ คู่ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มันมีเหตุมีผล

มีเหตุมีผลระหว่างอาจารย์กับลูกศิษย์ อาจารย์กับหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ลูกศิษย์ก็ตั้งแต่หลวงปู่แหวน ตั้งแต่หลวงปู่ขาว ตั้งแต่หลวงปู่พรหม เพราะลูกศิษย์เข้าไปสอบถาม อาจารย์ อาจารย์เป็นคนแก้ไข

แล้วเวลาเจ้าคุณจุม ธรรมเจดีย์ท่านเอาหลวงปู่ขาวกับหลวงตาพระมหาบัวคุยธรรมะกัน เอาหลวงตาไปคุยกับหลวงปู่บัวคุยธรรมะกัน นี่ไง มันต่างคนต่างเป็นเอกบุรุษ ต่างคนต่างเป็นคนที่มีสติปัญญาเป็นนักปราชญ์

ไม่ใช่มาออมชอม ไม่ใช่มาพูดเพื่อเกื้อกูลกันเป็นมหาโจร มหาโจรใจ “ไฉนนั้นเป็นพระอรหันต์ ไฉนนี้เป็นอนาคามี ไฉนนั้นเป็น...” ไฉนนั้นเป็น เป็นอย่างไร

แต่ไม่ใช่ เวลาเขาคุยกันนะ ไปคุยในกระทู้ห้องหอ คุยกันโดยสังขารม สังขารมอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ไม่มีโลกธรรม ๘ ไม่มียศถาบรรดาศักดิ์ ไม่มีสิ่งใดทั้งสิ้น มีแต่ธรรมกับธรรม สังขารมกับสังขารม นี่สังขารจะความจริงใจ นี่พูดถึงถ้าปฏิบัติธรรมตามความเป็นจริงมันก็จะเป็นอย่างมัน

แต่ในสังคม เพราะว่าเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่นะ พระอรหันต์มากมาย มหาศาล พระอรหันต์มากมายมหาศาลเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้บอก แล้วถ้าใครทำความระยำตำบอน ท่านจับสึก จับสึกหมด

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วแบ่งเป็นคณะแบ่งเป็นฝ่ายเป็นฝ่าย พวกใครพวกมัน น้อยที่ว่าสนาว่าเราจะเข้ากับสิ่งใด ถ้าเข้ากับความจริงก็คือความจริง

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าดูจิตๆ นั้นจบไปแล้ว ตอนนี้มีมันมีแต่ว่า หลับตาลืมตา

หลับตาลืมตามันก็อันเดียวกับดูจิตนี้แหละ ไม่ต่างกันหรอก ไม่เป็นก็คือไม่เป็นวันยังค่ำ แล้วที่พูดๆ มานั่นนะ นั่นนะคือหลักฐานเอกสารว่าไม่รู้ไม่เป็น ถ้ามันเป็นนะ จบ เพราะมันเป็นนะ เวลาครูบาอาจารย์ท่านพิจารณาของท่านได้ ท่านดูของท่านได้ แล้วมันเป็นจริงได้

ถ้ามันไม่เป็นจริง “ตามคำสั่งสอนของครูบาอาจารย์ท่านบอกว่าจิตไม่เคยตาย ผู้รู้ผู้เห็นนั้นบอกว่าจิตนี้มันทวนอารมณ์ถึงที่สุด”

เวลามันทวนอารมณ์มันจับเข้าไป มันจับได้

ดูจิต จริงๆ แล้วหลวงปู่ดุลย์ท่านเป็นคนสอน หลวงปู่ดุลย์ท่านสอนพุทธโธด้วย เพราะว่าครูบาอาจารย์หลายองค์ท่านก็ไปฝึกกับหลวงปู่ดุลย์มา คำว่า “ดูจิตๆ” เพียงแต่ว่ามันเป็นวาสนาของคน

โศลกของท่านนะ “คิดเท่าไรก็ไม่รู้ ต้องหยุดคิด การจะหยุดคิดก็ต้องใช้ความคิด”

“จิตส่งออกทั้งหมด ความคิดทั้งหมดเป็นสมุทัย”

คำว่า “ความคิดทั้งหมดที่เราคิดกันอยู่นี้ ที่โลกคิดกันอยู่นี้เป็นสมุทัย” เพราะมันออกจากโลกทัศน์ ออกจากจิต ออกจากความรู้สึกนี้ส่งออก

“ความคิดทั้งหมดเป็นสมุทัย”

ศึกษาธรรมะของพระพุทธเจ้า ศึกษาเป็นสมุทัย

“ผลของสมุทัยคือทุกข์”

“จิตเห็นจิตเป็นมรรค” ตรงนี้ “จิตเห็นจิตเป็นมรรค” นี่ไง ถึงว่าทำทวนกระแส

เขาบอกว่า “จิตที่ทวนอารมณ์เข้าไปถึงที่สุด”

ถ้าจิตมันทวนอารมณ์ไปถึงที่สุด สุดแล้วคืออะไร สมณะ สุดคือสมาธิ พอสมณะ จิตเห็นอาการของจิต

เขาไม่มีจิตเห็นอาการของจิต เขาถึงบอกว่าโลกุตตระ

โลกุตตระไม่มีหรรษ คนทำเป็นเขารู้หมดนะ แล้วคนทำเป็นเขายืนยันได้ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นยืนยันด้วยกัน หลวงปู่มั่นไปแก้หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นแก้หลวงปู่มั่น แก้หลวง

ตาพระมหาบัว แก่หลวงปู่เจี๊ยะด้วย หลวงปู่เจี๊ยะเล่าให้ฟังประจำ โดนประจำ เวลาหลวงปู่เจี๊ยะ
ซักผ้าต่างๆ โดนหมด นี่ไง แก่จิตๆ ใจ

แล้วถ้ามันไม่แก่จิต มันไม่ออกมาจากหัวใจ ไม่ออกมาจากจิตเห็นอาการของจิต มันจะ
เป็นโลกุตตระตรงไหน

จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันเป็นสิทธิ์นะ มันเป็นสิทธิ์ของสิ่งมีชีวิต แล้วสิ่งมีชีวิต
จะเชื่ออะไรก็ได้ มันเป็นอิสระ แต่ถ้าสิ่งมีชีวิตมีหลักการ ต้องมีเหตุผล อะไรเกิด

แล้วเวลาทางโลก ฝรั่งเขาพูด เขาบอกว่าเรื่องอนิจจังเขาเข้าใจได้ มีนักวิชาการฝรั่งเขา
มาคุยกับพระเยอะ ถ้าเรื่องอนิจจังเข้าใจได้ แต่อันตตารู้ได้อย่างไร อนัตตา

ศาสนา พระไตรลักษณ์ พระไตรลักษณ์ะ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป นี่จิตเห็นอาการของจิต
เกิดขึ้น ถ้าเกิดได้นะ ตั้งอยู่ ตั้งไม่เป็น ตั้งไม่ได้

ตอนตั้งอยู่นี้สำคัญมาก ตอนตั้งอยู่นี้ เห็นไหม ทหารถ้ายังไม่ผ่านศึกอย่าเพิ่งคุย ทหารยัง
ไม่ได้ผ่านศึกนะ ถ้าทหารผ่านศึกมันเห็นเพื่อนมันโดนยิง มันได้ไล่กวาดไล่ตามข้าศึกนั้นไป ไปเจอ
ยุทธวิธีที่เขาตลบหลังขึ้นมาแล้วมันจะหันกลับมาอย่างไร ร้อยแปด ระหว่างกิเลสกับธรรมมันสู้
กันนะ เวลาความคิดชั่ว ความเห็นแก่ตัว ความต่างๆ แล้วธรรมะเข้าไปแยกมัน แยกอย่างไร

เกิดขึ้น จิตเห็นอาการของจิต ตั้งอยู่ ตั้งอยู่คือการประหัดประหารกันระหว่างกองทัพ
กิเลสกับกองทัพธรรมต่อสู้กัน ถ้าไม่เป็น รู้ไม่ได้ ถ้าไม่เป็น รู้ไม่ได้

ฉะนั้น ถ้าไม่เป็น โลกุตระธรรมที่เอ็งพูดๆ อยู่ล่ะ เหมือนที่ฝรั่งเขาบอก ฝรั่งนะ
นักวิชาการเขาคุยกับพระ เขาบอกว่า ถ้าเรื่องอนิจจังเข้าใจได้ สสารความเป็นอยู่ของโลกมัน
แปรสภาพ เหมือนกับธรรมะของพระพุทธเจ้าเลย เหมือนกับหลักการในพระพุทธศาสนาเรื่อง
อนิจจัง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา แต่เรื่องไตรลักษณ์ๆ เพราะไตรลักษณ์คือการทำลายตัวตน
ทำลายกิเลส แล้วกิเลสมันอยู่ที่ไหนล่ะ

นี่ไง จิตส่งออกทั้งหมดเป็นสมุทัย ความคิดทั้งหมดที่ได้โสดาบัน ได้ศักยภาพ ได้
อะไรนะ เป็นทุกข์ทั้งหมดเลย เพราะมันเป็นสมุทัย

จิตเห็นจิตเป็นมรรค

ผลจากจิตเห็นจิตเป็นนิโรธ

ผลจากจิตเห็นอาการของจิตเกิดขึ้น วิปัสสนา เวลามันทำลายไป นี่ขณะจิต

สิ่งที่เป็นขณะจิต คนภาวนาไม่เป็นมันก็ไม่เป็นวันยังค่ำ แต่ไม่เป็น มันอยู่ใกล้ครูบา อาจารย์ได้ฟังมากไป พอได้ฟังมาก “ไม่ต้องมีขณะที่ได้ เราเข้าใจเรื่องธรรมะ”

ความเข้าใจคือโลก เราก็กเข้าใจ สิ่งที่เราเข้าใจ เข้าใจแล้วมันแก้กิเลสตรงไหน เข้าใจแล้ว กิเลสขาดอย่างไร เข้าใจแล้ว เวลาตายไปแล้วมันจะเหลืออะไร นี่ไง เวลาเกิดมาก็ไม่รู้ว่าจะเกิดนะ เวลาตายไปแล้วนะ ก็แค่หมดลมหายใจตายไปก็เท่านั้นเองหรือ

แต่ถ้าเป็นจริงนะ นี่ไง สิ่งที่ว่ามันเป็นธรรมชาติ ถ้ามันเป็นจริงนะ มันเป็นธรรมชาติ สัจธรรมมันเป็นความจริง

แต่ธรรมชาติ ธรรมชาติที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ วิปัสสนา เวลาดับไปนี่เหนือ เหนือธรรมชาติ ธรรมะเหนือธรรมชาติ เพราะธรรมชาติคือวิภวัญ

ธรรมชาติคือกามภพ รูปภพ อรูปภพ กามภพเต็มไปด้วยโลก ดูโลกเราสิ บรรยายากศ สุนัขยาคาศ สิ่งแวดล้อม สิ่งมีชีวิตแปรสภาพ นี่กามภพ รูปภพ รูปภพ เทวดา อินทร์ พรหม อรูปภพ จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวิภวัญ เวลามันทำลายภวาสวะ ทำลายภพ เหนือธรรมชาติ เป็นวิภวัญ วิภวัญคือเหนือธรรมชาติ ธรรมะเหนือธรรมชาติ เพราะธรรมชาติคือวิภวัญ เอวัง